

VENDIM
Nr. 10, datë 13.2.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 13.12.2016, mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 73/12 Akti që i përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Vodafone Albania” sh.a.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Bashkia Bulqizë, Ministria E Mjedisit

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër; nr. 849, datë 11.4.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2015-468, datë 26.2.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Pezullimi i zbatimit të vendimit nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër.

Dërgimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/h të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 45 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, që kërkoj pranimin e kërkesës, pretendimet me shkrim të subjektit të interesuar, Ministrisë së Mjedisit, që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuësja është person juridik, shoqëri aksionare, i regjistruar në datën 15.5.2001. Bazuar në kontratën e qirasë nr. 7607rep., nr. 1189kol., datë 3.12.2004, lidhur me Drejtorinë e Shërbimit Pyjor Bulqizë, ajo ka marrë me qira një tokë me sipërfaqe 0.03 ha në ekonominë pyjore Shesh Bulqizë (parcela 98/b). Sipas nenit 5.2 të kontratës së qerasë, subjekti i interesuar, në cilësinë e qiradhënësit, i ka njohur kërkuases të drejtën të bëjë ndërtime ose ndryshime në atë pasuri vetëm për qëllime të kësaj kontrate.

2. Në vitin 2004 kërkuësja është pajisur nga Këshilli i Rregullimit të Territorit i Qarkut Dibër (KRRT) me lejen e ndërtimit nr. 06, mbi bazën e së cilës ka ndërtuar një nënstacion antene celulare sipas kushteve tekniko-urbane të lejes dhe sheshit të ndërtimit. Leja e ndërtimit u vu në zbatim nga shoqëria “Diekat ndërtim dhe konstruksion” sh.a.

3. Subjekti i interesuar, Drejtoria e Shërbimit Pyjor Bulqizë, në vitin 2007 ka konstatuar se kërkuësja ka kryer kundërvajtjen administrative “Përdorim i paligjshëm i fondit pyjor dhe i tokës pyjore” dhe bazuar në ligjin nr. 9385, datë 4.5.2005 “Për pyjet dhe shërbimin pyjor”, të ndryshuar ka vendosur një gjobë në masën 100.000 lekë të rinj, si dhe ka përcaktuar dëmin në shumën 15.618.170 lekë. Në këto kushte, subjekti i

interesuar i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër me kërkesëpadi me objekt: “*Detyrimin e së paditurës të shpërblejë dëmin e shkaktuar në fondin pyjor*”. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër, me vendimin nr. 275, datë 24.12.2008, ka vendosur pranimin e pjesëshëm të kërkesëpadisë, duke vendosur detyrimin e shoqërisë “Vodafone” sh.a. në shumën 240 000 lekë.

4. Kundër vendimit të mësipërm kërkesja ka paraqitur ankim dhe Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 604, datë 31.3.2010, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 275, datë 24.12.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër dhe kthimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë me trup tjetër gjyqësor.

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër, pas rigjykimit të çështjes, me vendimin nr. 259, datë 5.5.2011, ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë sipas objektit.

6. Gjykata e Apelit Tiranë, pasi ka marrë në shqyrtim ankimin e kërkeses, me vendimin nr. 849, datë 11.4.2012, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër.

7. Gjykata e Lartë, pasi ka marrë në shqyrtim në dhomën e këshillimit rekursin e kërkeses, me vendimin nr. 00-2015-468, datë 26.02.2015, ka vendosur mospranimin e tij, pasi nuk përmban asnjë prej shkaqeve të përcaktuara në nenin 472 të KPC-së.

II

8. **Kërkesja** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 10.6.2016, duke pretenduar se vendimet e gjykatave të zakonshme nuk kanë respektuar standardet e procesit të rregullt ligjor. Në mënyrë të përmblendhur kërkesja parashtroi si vijon:

8.1 Pezullimi i ekzekutimit të vendimi nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër do të sigurojë për palët ndërgjyqëse krahas një procesi të rregullt, të drejtë e të paanshëm, edhe mënjanimin e dëmit financiar të konsiderueshëm për kërkesen. Marrja e masës së pezullimit në kushtet e cenimit të dukshëm të standardeve të procesit të rregullt ligjor është emergjente, pasi në të kundërt për kërkesen do të humbiste kuptimi dhe interesi për mbrojtjen e ligjshmërisë nëpërmjet investimit të gjykatës.

8.2 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër ka kryer shkelje të rënda procedurale, pasi nuk ka respektuar detyrat e lëna nga Gjykata e Apelit Tiranë me vendimin nr. 604, datë 31.3.2010 për hetimin e mëtejshëm të ligjshmërisë së ndërtimeve, rikryerjen e aktit të ekspertimit për të vlerësuar nëse ndërtimet ishin kryer brenda kushteve të lejes së ndërtimit, rregullimin e ndërgjyqësisë duke thirrur si person të tretë KRRT-në e Qarkut Dibër, si dhe marrjen e provave nga persona të tretë për të vërtetuar pretendimet e palëve për kryerjen me leje ose jo të ndërtimeve.

8.3 Gjykata ka vendosur kryesisht të riçelë hetimin gjyqësor pas përfundimit të tij, duke urdhëruar veprime procedurale, si caktimi i ekspertit të vlerësimit pyjor dhe kryerja e aktit të ekspertimit. Gjatë rigjykimit të çështjes u pa se personi i caktuar si ekspert ishte në kushtet e papajtueshmërisë, pasi ishte punonjës i subjektit të interesuar, në pozicionin e shefit të menaxhimit, referuar shkresës nr. 1737, datë 31.03.2011 lëshuar nga Drejtoria e Pyjeve dhe Kullotave. Për më tepër, eksperti jo vetëm ka përcaktuar dëmin duke u bazuar në procesverbalet e mbajtura nga subjekti i interesuar, por është bazuar edhe në përmbajtjen e aktit të mëparshëm të ekspertimit, i deklaruar i pavlefshëm nga Gjykata e Apelit me vendimin nr. 604, datë 31.3.2010.

8.4 Është cenuar *e drejta e aksesit dhe e ankimit*, pasi Gjykata e Apelit Tiranë gjatë gjykimit të çështjes nuk ka pasqyruar pretendimet për mospërmbushjen e detyrave të lëna pas kthimit të çështjes për rigjykim dhe as i ka analizuar ato. Këto të drejta nuk janë respektuar as gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë.

8.5 Gjykatat nuk kanë respektuar *standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit gjyqësor*. Vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër jo vetëm nuk pasqyron detyrat e lëna nga Gjykata e Apelit Tiranë, por gjithashtu nuk i analizon ato, duke arritur në përfundim alogjik. Vendimi i Gjykatës së Apelit nuk

analizon pretendimin për papajtueshmërinë në ushtrimin e detyrës si ekspert vlerësues të M.H., i cili punonte si shef menaxhimi pranë subjektit të interesuar. Nga ana tjetër, Kolegji Civil nuk ka analizuar pretendimin për moszbatimin nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër të detyrave të lëna nga një gjykatë më e lartë. Në këtë kuptim, Gjykata e Lartë nuk ka kontrolluar zbatimin e standardeve të procesit të rregullt ligjor.

8.6 Gjykatat janë bazuar në një akt ekspertimi i cili pasqyron përmbajtjen e një akti tjetër të konstatuar më parë si i pavlefshëm nga Gjykata e Apelit. Matjet gjeometrike të të dyja ndërtimeve dhe të rrugës lidhëse duhet të kryheshin nga një ekspert topograf pas betimit përpara gjykatës. Përkundrazi, gjykatat, në kundërshtim me nenet 467/e dhe 472/c të KPC-së, pranuan aktin e mëparshëm topografik të vitit 2008 pa i kërkuar ekspertit të bëjë betimin.

8.7 Është cenuar *parimi i sigurisë juridike*, pasi moszbatimi nga Gjykata e Apelit Tiranë i detyrave të lëna nga një kolegji tjetër i së njëjtës gjykatë ka cenuar pritshmëritë e ligjshme si për gjykatën, ashtu edhe për palët ndërgjyqëse.

9. Subjekti i interesuar, Ministria e Mjedisit, ka prapësuar me shkrim si vijon:

9.1 Vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër është i drejtë dhe në mbështetje të plotë të ligjit dhe të detyrave të përcaktuara nga Gjykata e Apelit në vendimin nr. 604, datë 31.3.2010. Në këtë kuptim nuk ekziston asnjë shkak ligjor dhe procedural për shfuqizimin e vendimit gjyqësor si të papajtueshëm me Kushtetutën.

9.2 Po ashtu i pabazuar është edhe pretendimi në lidhje me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit, pasi kjo e fundit ka dhënë një vendim të arsyetuar e të bazuar në ligj, prova e fakte.

9.3 Edhe vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është pasqyrim i respektimit të standardeve të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, përfshi edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar.

10. Subjekti i interesuar, Bashkia Bulqizë, edhe pse është njoftuar rregullisht, nuk ka paraqitur komente me shkrim brenda afatit ligjor.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuar

11. Kërkuarja, shoqëria “Vodafone Albania” sh.a., është person juridik dhe si i tillë, bazuar në jurisprudencën kushtetuese, mund të jetë subjekt i të drejtave dhe lirive kushtetuese në nivel të kufizuar “*për aq sa përputhen me qëllimet e përgjithshme të këtyre personave dhe me thelbin e këtyre të drejtave, lirive dhe detyrimeve*”, në kuptim të nenit 16/2 të Kushtetutës. Disa nga këto liri dhe të drejta nuk është e mundur t’i atribuohen një personi juridik, për shkak të thelbit të tyre ose qëllimit për të cilin ligji i ka dhënë jetë personit juridik. Për sa u përket të drejtave të tjera, personi juridik mund të jetë subjekt i tyre në atë masë dhe në atë kuptim që ato lehtësojnë gëzimin e plotë të këtyre të drejtave dhe lirive për individët (*shih vendimin nr. 19, datë 9.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Për të vlerësuar legjitimitimin e personave juridikë, Gjykata bazohet në të njëjtat elemente që merren në konsideratë për legjitimitimin e individëve, në referim të neneve 131/f, 134/1/i dhe 134/2 të Kushtetutës. Në këtë kuptim, kërkuarja, shoqëria “Vodafone Albania” sh.a., mund të vërë në lëvizje juridiksionin kushtetues për çështje që lidhen me interesat e saj, kur pretendon se i janë cenuar të drejtat kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike. Kërkesat për shkeljen e të drejtave kushtetuese paraqiten jo më vonë se 2 vjet nga konstatimi i shkeljes, rregull ky i parashikuar nga dispozitat tranzitore të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

13. Në vështrim të standardeve të mësipërme dhe bazuar në rrethanat e çështjes, Gjykata vlerëson se kërkuarja i përmbush kriteret për legjitimitimin *ratione personae*, pasi pretendimet e saj përfshihen në

rregullimin kushtetues të neneve 131/f dhe 134 të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 2-vjeçar.

14. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata Kushtetuese ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve dhe të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga nenet 42 dhe 131/f të Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues. Në këtë kuptim, interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimin nr. 2, datë 26.1.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkesja, shoqëria “Vodafone Albania” sh.a., nuk ka në dispozicion mjet tjetër për të kundërshtuar vendimet gjyqësore të dhëna nga gjykatat e zakonshme. Për këtë arsye ajo legjitimohet t’i drejtohet me kërkesë kësaj Gjykate. Gjithashtu, Gjykata çmon se pretendimet e kërkeses, *prima facie*, bien në fushën e veprimit të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, prandaj ato do të shqyrtohen në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. *Për zëvendësimin procedural të subjektit të interesuar, Drejtorisë së Shërbimit Pyjor Bulqizë dhe thirrjen në gjykim si subjekte të interesuara të Bashkisë Bulqizë dhe të Ministrisë së Mjedisit*

16. Gjykata, referuar argumenteve të parashtruara nga kërkesja, konstaton paraprakisht se bazuar në urdhrin nr. 53, datë 13.2.2014 të Kryeministrit “Për miratimin e strukturës dhe organikës së drejtorive të shërbimit pyjor” personaliteti juridik i Drejtorisë së Shërbimit Pyjor Bulqizë i ka kaluar fillimisht Drejtorisë së Shërbimit Pyjor Dibër dhe më pas Bashkisë Bulqizë, sipas urdhrit nr. 10, datë 20.1.2016 “Mbi procedurën e dyllosjes së zyrave të ish-drejtorive të shërbimit pyjor”. Po ashtu, Gjykata vëren se Këshilli i Ministrave, me vendimin nr. 433, datë 8.6.2016, ka vendosur transferimin në pronësi të bashkive të pyjeve dhe kullotave publike sipas listave të inventarit dhe aktualisht në administrim të Ministrisë së Mjedisit.

17. Bazuar në rrethanat e çështjes, si dhe referuar nenit 1/2 të ligjit nr. 8755, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” dhe nenit 199/2 të Kodit të Procedurës Civile, me qëllim zhvillimin e një procesi të rregullt me ndërgjyqësi të përcaktuara qartë, Gjykata vlerësoi të nevojshëm kalimin procedural dhe marrjen pjesë në cilësinë e subjektit të interesuar të Bashkisë Bulqizë në vend të Drejtorisë së Shërbimit Pyjor Bulqizë.

18. Gjithashtu, Gjykata nisur nga fakti se Ministria e Mjedisit disponon një urdhrë për vënien në ekzekutim të vendimit nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, lëshuar me vendimin nr. 58, datë 21.4.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, kryesisht ka çmuar të nevojshëm legjitimitimin si subjekt të interesuar edhe të Ministrisë së Mjedisit, duke vlerësuar se ajo për shkak të veprimtarisë apo rrethanave mund të kontribuojë në shqyrtimin e çështjes objekt gjykimi.

19. Në këto kushte, Mbledhja e Gjyqtarëve në datën 12.11.2016 ka vendosur thirrjen në gjykim të Bashkisë Bulqizë dhe të Ministrisë së Mjedisit në cilësinë e subjekteve të interesuara, nisur nga interesi i drejtpërdrejtë i tyre në këtë gjykim.

C. *Për kërkesën e pezullimit të ekzekutimit të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër*

20. Kërkesja ka paraqitur në datën 21.11.2016 kërkesë për pezullimin e ekzekutimit të vendimi nr. 259, datë 5.5.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër, duke argumentuar se kjo masë është emergjente në kushtet e cenimit të dukshëm të standardeve të procesit të rregullt ligjor, dhe po ashtu të mënjanimi të dëmit financiar të konsiderueshëm ndaj saj.

21. Mbledhja e Gjyqtarëve në datën 13.12.2016 mori paraprakisht në shqyrtim kërkesën për pezullimin e ekzekutimit të vendimit gjyqësor nr. 259, datë 5.5.2011 të paraqitur nga kërkuuesja dhe vlerësoi se kjo kërkesë nuk i plotëson kriteret e përcaktuara nga neni 45 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Për rrjedhojë, ajo vendosi rrëzimin e kësaj kërkesë si të pabazuar.

Ç. Për themelin e pretendimeve

Ç.1 Për pretendimin e cenimit të parimit të paanshmërisë

22. Kërkuuesja ka pretenduar se gjatë rigjyimit të çështjes Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër ka caktuar si ekspert shefin e menaxhimit të subjektit të interesuar, kjo referuar shkresës nr. 1737, datë 31.3.2011 lëshuar nga Drejtoria e Pyjeve dhe Kullotave.

23. Gjykata ka theksuar se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Parimi i paanshmërisë nënkupton mungesën e paragykimeve nga gjyqtarët për çështjen e shtruar përpara tyre. Një gjykatë duhet të jetë e paanshme jo vetëm formalisht, por edhe në mënyrë të shprehur. E drejta për t’u gjykuar përpara një gjykate kompetente, të pavarur dhe të paanshme, të caktuar me ligj, kërkon që drejtësia jo vetëm duhet të bëhet, por ajo, gjithashtu, duhet të shikohet që bëhet (*shih vendimin nr. 49, datë 10.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës, respektimi i këtij parimi duhet të verifikohet duke zbatuar dy teste, testin subjektiv, i cili në thelb kërkon të provuarit e faktit se bindja personale e një gjyqtari ka ndikuar në vendimin e gjykatës dhe, gjithashtu, testin objektiv, i cili kërkon të provuarit nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim të arsyeshëm në këtë drejtim. Në kuptim të testit subjektiv, paanshmëria e gjyqtarëve duhet të prezumohet derisa të provohet e kundërta. Për sa i përket testit objektiv, ai nënkupton se veç sjelljes personale të çdo anëtari të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër edhe dukja e jashtme ka rëndësi. Për rrjedhojë, kur vlerësohet nëse në një çështje konkrete ka një arsye të përligjur që rrezikon paanshmërinë e një trupi gjykues, këndvështrimi i atyre që paraqesin këtë pretendim ka rëndësi, por vendimtar mbetet përcaktimi nëse ky dyshim është objektivisht i justifikueshëm (*shih vendimin nr. 49, datë 10.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Jurisprudenca e Gjykatës ka evidentuar se parimi i paanshmërisë në gjykim, në këndvështrim të përbërjes së trupit gjykues, duhet të respektohet në çdo shkallë të gjyqimit. Për Gjykatën është konsideruar gjykatë e njëanshme trupi gjykues që nuk jep garancitë e nevojshme për një gjykim të paanshëm në këndvështrimin objektiv. Dyshimi i mundshëm për paanshmërinë e gjyqtarit mund të ngrihet në hipotezën se gjyqtari është shprehur në një procedim tjetër me një vlerësim që ka të bëjë me përmbajtjen e të njëjtit fakt në lidhje me të njëjtin subjekt (*shih vendimin nr. 54, datë 20.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Gjykata, referuar nenit 224/c të Kodit të Procedurës Civile (KPC), konstaton se përjashtimi i ekspertit nga pjesëmarrja e tij në gjykim bëhet kur janë kushtet e përcaktuara nga neni 72 i KPC-së, i cili rregullon rastet e përjashtimit të gjyqtarit. Gjykata konstaton se Gjykata e Apelit Tiranë në lidhje me pretendimin e kërkuarit për zhvillimin e procesit gjyqësor nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër në favor të Drejtorisë së Shërbimit Pyjor Dibër, duke caktuar si ekspert një punonjës të saj, ka arsyetuar se “... *eksperti ka zbatuar në mënyrë korrekte nenet 224/b e vijues të KPC-së. Llogaritjet e bëra nga eksperti bazohen plotësisht në aktet ligjore e nënligjore*”.

27. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuuesi nuk ka argumentuar se në ç’mënyrë shkaqet e pretenduara të papajtueshmërisë së ekspertit kanë ndikuar në anshmërinë e gjykatës, si në aspektin subjektiv, ashtu dhe në atë objektiv. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se ky pretendim është i pabazuar

Ç.2 Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit dhe të ankimit efektiv

28. Kërkuuesja ka pretenduar se Gjykata e Apelit Tiranë gjatë gjyqimit të çështjes nuk ka pasqyruar

pretendimet për mospërmbushjen e detyrave të lëna pas kthimit të çështjes për rigjykim dhe as i ka analizuar ato. Sipas kërkukses, këto të drejta nuk janë respektuar as gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, gjë që ka sjellë cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor.

29. Neni 43 i Kushtetutës parashikon se “*kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*”. Gjykata e ka vlerësuar të drejtën e ankimit ndaj një vendimi gjyqësor të lidhur me të drejtën e aksesit, si pjesë të pandara dhe garanci të procesit të rregullt gjyqësor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës. Sipas jurisprudencës së konsoliduar të kësaj Gjykate, e drejta e ankimit duhet kuptuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar individit të drejtën për t’u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 5, datë 2.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit është një e drejtë procedurale, që shërben për të mbrojtur një të drejtë substanciale. Kjo e drejtë bazohet në parimin se “*...nuk mund të ekzistojë një e drejtë pa të drejtën e ankimit*”. Në këtë kuptim, në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit, ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë para së gjithash në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë. Aksesit në gjykatë është një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Mohimi i së drejtës për t’u drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Gjykata, duke e vlerësuar pretendimin e kërkukses në vështrim të sa më sipër, çmon se ai ka të bëjë me çështje të interpretimit të ligjit dhe të zbatimit të tij në çështjet konkrete, si dhe me vlerësimin e fakteve dhe të rrethanave dhe si i tillë i takon juridiksionit të gjykatave të zakonshme. Për sa kohë kërkuksja ka ushtruar ankim dhe rekurs, që përbëjnë mjetet procedurale në dispozicion (formalisht dhe në substancë), Gjykata vlerëson se pretendimi për cenimin e aksesit dhe të ankimit efektiv është i pabazuar.

Ç.3 Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

32. Sipas kërkukses, vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër nuk ka pasqyruar detyrat e lëna nga Gjykata e Apelit Tiranë dhe nuk i ka analizuar ato, duke arritur në përfundim alogjik. Ndërkohë, vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë nuk ka analizuar pretendimin për papajtueshmërinë në ushtrimin e detyrës si ekspert vlerësues të M.H., i cili punonte si shef menaxhimi pranë subjektit të interesuar. Nga ana tjetër, Kolegji Civil nuk ka analizuar pretendimin për moszbatimin nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër të detyrave të lëna nga një gjykatë më e lartë, duke mos kontrolluar zbatimin e standardeve të procesit të rregullt ligjor.

33. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, si dhe nga neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t’u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë. Gjithsesi, Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre (*shih vendimet nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 8, datë 28.02.2012; nr. 49, datë 10.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura

ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit dhe se masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

36. Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Ndërsa në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

37. Në vështrim të sa më sipër Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuar për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit nga gjykatat e dy shkallëve të para është i pabazuar, pasi vendimet objekt kundërshtimi i plotësojnë kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese.

38. Për sa i takon pretendimit të kërkuar për mosrespektimin e standardit të arsyetimit nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, sipas jurisprudencës kushtetuese arsyetimi i kufizuar i vendimit të marrë në dhomën e këshillimit nuk e cenon procesin e rregullt ligjor. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mospranimin të rekursit nga ana e kolegjeve të saj gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit (*shih vendimet nr. 17, datë 17.5.2011; nr. 108, datë 3.10.2012; nr. 34, datë 12.7.2013; nr. 49 datë 10.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Në rastin konkret Gjykata vëren se vendimi i mospranimin të rekursit përmban në pjesën hyrëse të tij objektin e padisë, disponimet e gjykatave, si dhe shkaqet që kërkuar ka parashtruar në rekurs. Ndërsa në pjesën arsyetuese, në përputhje me standardet e gjykimit paraprak në dhomën e këshillimit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka arritur në përfundimin se rekursi i paraqitur nuk përmbush kriteret e parashikuara nga ligji, pasi nuk përmban asnjërin prej rasteve që parashikon neni 472 i Kodit të Procedurës Civile, duke vendosur në pjesën urdhëruese mospranimin e tij.

40. Për rrjedhojë, bazuar në sa më sipër, Gjykata arrin në konkluzionin se pretendimi i kërkuar për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar.

Ç.4 Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

41. Sipas kërkuar moszbatimi nga Gjykata e Apelit Tiranë i detyrave të lëna nga një kolegji tjetër i së njëjtës gjykatë ka cenuar pritshmëritë e ligjshme si për gjykatën, ashtu edhe për palët ndërgjyqëse.

42. Jurisprudenca kushtetuese konceptin e sigurisë juridike, të së drejtës së fituar, të pritshmërisë së ligjshme dhe të besimit të qytetarëve te shteti i referon te parimi i shtetit të së drejtës. Për sa u përket të drejtave të fituara si element i parimit të sigurisë juridike, Gjykata është shprehur se çdo proces ku vihen

në dyshim të drejtat e fituara, nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt”, përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre (*shih vendimet nr. 20, datë 29.9.2008; nr. 38, datë 15.4.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

43. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa, në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që në rastet kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtën padi kundrejt të njëjtave palë (*shih vendimet nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 7, datë 10.2.2014; nr. 12, datë 17.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut ka nënvizuar se parimi në bazë të të cilit një vendim përfundimtar i formës së prerë është gjë e gjykuar dhe zgjidh mosmarrëveshjen midis palëve me një efekt përfundimtar, është një element themelor i gjykimit të drejtë, që garantohet nga neni 6 i Konventës në çështjet civile. Parimi i sigurisë juridike dikton që kur një mosmarrëveshje civile është shqyrtuar në themel nga gjykata, vendimi i saj nuk vihet më në diskutim (*shih vendimin nr. 77, datë 22.12.2015 Gjykatës Kushtetuese*).

44. Në vështrim të rrethanave të çështjes dhe standardit të mësipërm, Gjykata vlerëson se pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike nuk është ngritur në nivel kushtetues.

45. Si përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësës për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, është i pabazuar dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/h të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,¹

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj , Besnik Imeraj , Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vladimir Kristo

¹ Gjyqtari V. Kristo votoi për pranimin pjesërisht të kërkesës me arsyetimin se është detyrë e Gjykatës së Lartë që në përmbushje të standardit të arsyetimit të vendimit në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, si dhe kontrolluese e garantimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta t'i japë përgjigje pretendimit të kërkuësës lidhur me parregullsitë e procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë.